

**Департамент культури
виконавчого органу Київської міської ради
(Київської міської державної адміністрації)
Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих м. Києва**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо виконання рішення Київської міської ради від 13.07.2023р.
№ 6914\6955 «Про мораторій на публічне використання російськомовного
культурного продукту на території міста Києва».**

*За результатами обговорення на засіданні
науково-методичної ради
Публічної бібліотеки імені Лесі Українки
для дорослих м. Києва
(протокол № 1 від 14.02.2025 року)*

З метою реалізації державної мовної політики, підтримки національного культурного продукту, а також на виконання рішення Київської міської ради «Про мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту на території міста Києва», від 13.07.2023р. № 6914\6955 науково-методична рада Публічної бібліотеки імені Лесі Українки підготувала Методичні рекомендації щодо його впровадження в практичну діяльність бібліотечних закладів.

В статті 1 Закону України «Про культуру» визначено, що вітчизняний (національний) культурний продукт - культурні блага і культурні цінності, створені (надані) вітчизняним виробником.

Під публічним використанням російськомовного культурного продукту слід розуміти публічне виконання, публічний показ, публічна демонстрація, публічне сповіщення тощо, тобто публічне одноразове чи багаторазове представлення публіці у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї чи близьких знайомих цієї сім'ї особи, яка здійснює виконання, показ, демонстрацію тощо культурного продукту.

Терміни «публічне виконання», «публічний показ», «публічна демонстрація», «публічне сповіщення» вживаються у розумінні Закону України «Про авторське право і суміжні права»:

публічне виконання – подання творів, виконань, фонограм, програм організацій мовлення у будь-який спосіб безпосередньо (у живому виконанні), так і за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (крім передачі в ефір чи по кабелю) у місцях, в яких присутні чи можуть бути присутніми представники публіки, незалежно від того, присутні вони в одному місці і в один час чи в різних місцях і в різний час;

публічне демонстрування – одноразове чи багаторазове представлення публіці аудіовізуального твору чи відеограми;

публічне сповіщення – поширення в ефір для сприйняття публікою бездротовими засобами або за допомогою кабельної мережі чи супутника тощо об'єктів авторського права та/або суміжних прав;

публічний показ – будь-яка демонстрація оригіналу або копії твору, виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення безпосередньо або на екрані за допомогою плівки, слайда, телевізійного кадру тощо (крім передачі в ефір чи по кабелю) або за допомогою інших пристроїв чи процесів у місцях, в яких присутні чи можуть бути присутніми представники публіки, незалежно від того, присутні вони в одному місці і в один час чи в різних місцях і в різний час. Публічний показ аудіовізуального

твору чи відеограми означає також демонстрацію окремих кадрів аудіовізуального твору чи відеограми без дотримання їх послідовності.

В умовах збройної агресії російської федерації проти України важливим є утвердження української ідентичності, культури та мови як фундаментальних засад національної безпеки та єдності суспільства. Російськомовний культурний продукт, який упродовж тривалого часу активно використовувався країною агресором для формування проросійських наративів, є інструментом впливу на громадянську свідомість українського суспільства.

Бібліотеки як соціокультурні інституції відіграють ключову роль у формуванні культурного середовища, просуванні українських авторів та підтримці україномовного контенту.

«В умовах збройної агресії російської федерації проти України актуалізація бібліотечних фондів є необхідною та, водночас, має відбуватися **виважено**, з урахуванням виду бібліотеки, і з застосуванням індивідуального підходу до кожного документа, який зберігається в її фонді» *(рекомендації Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України. – С.2)*

Прямої заборони на використання російськомовного контенту в Україні немає, є заборона на антиукраїнський контент, незалежно від мови його представлення. У фондах публічних бібліотек м. Києва не заборонено зберігання видань російською мовою, які мають інформаційну цінність: галузевих навчальних посібників, мистецьких альбомів (у т. ч. з репродукціями картин європейських митців), путівників музеями світу і т. п., аналоги яких українською мовою відсутні, а також книжок перекладів російською мовою класиків світової літератури, відомих наукових творів зарубіжних авторів.

«Зважаючи на особливий статус та призначення ... бібліотек, у разі зберігання у їх фондах вищезазначених документів, такі бібліотеки **не повинні популяризувати та представляти їх у відкритому доступі читачам**» (Там же, С.3).

Виходячи з вищезазначеного, бібліотекам рекомендується:

- проводити постійну роботу з актуалізації фондів інформаційних ресурсів, наполегливо проводити максимально можливу заміну російськомовних книжок аналогами українською мовою;
- не допускати потрапляння у фонд інформаційних ресурсів видань, зміст яких спрямований на ліквідацію незалежності нашої держави, пропаганду

насилюства, національної та релігійної ворожнечі, посягання на права та свободи громадян України, а також творів авторів, які публічно підтримали агресію росії проти України (див. «Рекомендації Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України», Стратегію інформаційної безпеки, затверджену Указом Президента України від 28.12. 2021 р. № 685/2021);

- російськомовні видання, що мають наукову та інформаційну цінність, зберігати у закритому фонді та надавати у користування відповідним категоріям користувачів для їх науково-дослідницьких потреб;

- актуалізувати довідково-бібліографічний апарат бібліотек (карткові та електронні бази);

- бібліографічні покажчики, рекомендаційні списки та інші бібліографічні матеріали минулих років зберігати в архівах (за потреби);

- методичні, бібліотекознавчі матеріали та документи про досвід роботи різних бібліотек зберігати в архівах (за потреби);

- переглянути та відкоригувати перелік російськомовних періодичних видань, що зберігаються у бібліотеці;

- матеріали краєзнавчого характеру російською мовою зберігати довічно;

- призупинити організацію публічних заходів, які включають використання російськомовного культурного продукту (вистави, читання, презентації, кінопокази тощо);

- зосередити увагу на підтримці українського культурного простору, зокрема, через проведення заходів, спрямованих на популяризацію української мови, літератури, історії та культури.

Науково-методична рада закликає бібліотечні установи міста до активного долучення у справу культурної безпеки, інтелектуального опору агресору та консолідації українського суспільства навколо національних цінностей.